

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ

İKİNCİ DAİRE

EĞİTİM VE BİLİM EMEKÇİLERİ SENDİKASI V. TÜRKİYE

(Başvuru no. 20641/05)

KARAR

STRAZBURG

25 Eylül 2012

İşbu karar Sözleşme'nin 44 § 2 maddesinde belirtilen koşullar çerçevesinde kesinleşecek olup sekli bazı değişikliklere tabi tutulabilir.

© T.C. Adalet Bakanlığı, 2012. Bu gayriresmi çeviri, Adalet Bakanlığı, Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü, İnsan Hakları Daire Başkanlığı tarafından yapılmış olup, Mahkeme'yi bağlamamaktadır. Bu çeviri, davanın adının tam olarak belirtilmiş olması ve yukarıdaki telif hakkı bilgisiyle beraber olması koşulu ile Adalet Bakanlığı, Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü, İnsan Hakları Daire Başkanlığı'na atıfta bulunmak suretiyle ticari olmayan amaçlarla alıntılanabilir.

EĞİTİM VE BİLİM EMEKÇİLERİ SENDİKASI V. TÜRKİYE

3 Temmuz 2012 tarihinde

Başkan,

Françoise Tulkens,

Yargıçlar

Danutė Jočienė,

Isabelle Berro-Lefèvre,

András Sajó,

Işıl Karakaş,

Helen Keller,

Paulo Pinto de Albuquerque,

ve Daire Yazı İşleri Müdür yardımcısı Françoise Elens-Passos'un katılımıyla oluşturulan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (İkinci Daire) gerçekleştirdiği kapalı müzakereler neticesinde 28 Ağustos 2012 tarihinde aşağıdaki kararı vermiştir:

USUL

1. Türkiye Cumhuriyeti aleyhine açılan (no. 20641/05) davada, T.C hukukuna bağlı bir sendika, *Eğitim ve Bilim Emekçileri Sendikası* – « *Eğitim-Sen* » (“Başvuran”) Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’nin (“Sözleşme”) 34. maddesi uyarınca 3 Haziran 2005 tarihinde yapmış olduğu başvurudan ibarettir.

2. Başvuran, Ankara’da görev yapan Avukat A. Sayılır tarafından temsil edilmektedir. Türk Hükümeti (“Hükümet”) kendi görevlisi tarafından temsil edilmektedir.

3. Başvuran, Sözleşme’nin 6. 10. ve 11.maddelerinin ihlal edildiğinden şikâyet etmektedir.

4. Başvuru, 6 Kasım 2009 tarihinde Hükümete tebliğ edilmiştir. Sözleşme’nin 29. maddesinin 1.paragrafı gereğince Dairenin, davanın kabul edilebilirliği ve esası konusunda aynı anda karar vermesi kararlaştırılmıştır.

ARRÊT EĞİTİM VE BİLİM EMEKÇİLERİ SENDİKASI V. TÜRKİYE
OLAY VE OLGULAR

I. DAVANIN KOŞULLARI

5. Eğitim ve Bilim Emekçileri Sendikası (Eğitim-Sen) (“Sendika”) 13 Ocak 1995 tarihinde Ankara’da kurulmuştur. Bu sendika tarafından verilen bilgilere göre, sendikanın 167.000 üyesi bulunmaktadır ve 90 şubesi olup 430 il ve ilçede örgütlenmiştir. Uluslararası Eğitim (IE, Eğitim Enternasyonal) üyesi olan Kamu İşçileri Konfederasyonuna (KESK) bağlıdır.

6. Sendika, 15 Eylül 2001 tarihinde tüzüğünün 2. maddesinin b) fıkrasını aşağıdaki şekilde değiştirmiştir:

“[Eğitim-Sen]” Toplumun bütün bireylerinin, temel insan hakları ve özgürlükleri doğrultusunda, herkesin kendi anadilinde, cins ayrımcı olmayan, eşit demokratik, laik, bilimsel, parasız ve kamusal nitelikli eğitim görmesini savunur.”

A. Birinci kapatma davası

7. Ankara Valisi, 15 Şubat 2002 tarihinde başvurana tüzüğünde bulunan “Anadilinde” ifadesini Anayasa’nın 3 ve 42. maddelerine ve 4688 sayılı kanunun 1. ve 20. maddelerine aykırı olduğu gerekçesiyle tüzüğünden çıkarmasını istemiştir.

8. Başvuran, valiliğe aşırı yoğun bir çalışma döneminde olduğunu ve tüzüğünü en geç 30 Haziran 2002 tarihine kadar değiştireceğini bildirmiştir.

9. Ankara Valisi, 29 Mart 2002 tarihinde 4688 sayılı kanunun 37. maddesi uyarınca başvuran hakkında tüzüğünün 2.maddesinin b) fıkrasının ifadeleri değiştirmedigi gerekçesiyle kapatma davası açılması istemiyle Ankara Cumhuriyet Savcısı’na başvurmuştur.

10. Başvuran, 3 Temmuz 2002 tarihinde tüzüğünün 2.maddesinin b) fıkrasını aşağıdaki şekilde değiştirmiştir:

« [Eğitim-Sen] toplumun tüm bireylerinin kendi anadilinde eğitim görmesini ve kültürlerinin gelişmesinden yararlanma hakkını savunur»

11. Cumhuriyet savcısı, 16 Temmuz 2002 tarihinde valinin kapatma talebini yeterli belge ve suç teşkil edecek delik olmadığı gerekçesiyle takipsizlik kararı vermiştir. Savcı, kararında bir taraftan başvuranın tüzüğünün bireylerin “kendi anadillerinde eğitim almaları hakkı” konusunu ilgilendiren 2.maddesinin b) fıkrasını değiştirdiğini, diğer taraftan kamuoyunda ve siyasal partiler içinde bu konuda yoğun tartışma olduğunu ve bu konunun Parlamentonun gündemine getirileceğini belirtmiştir. Sonuç olarak, bu koşullarda başvurana karşı kapatma davası veya yönetim kurulu üyeleri hakkında ceza davası açmanın uygun olmadığı kanaatine varmıştır.

12. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı (“Bakanlık”), 15 Ekim 2002 tarihinde başvurunu 3 Temmuz 2002 tarihinde değiştirilmiş tüzüğünün incelenmesi sonucunda 4688 sayılı kanunun ilgili maddelerine uygun olduğunu bildirmiştir ve ihtilaf konusu maddenin artık kanuna aykırı olmadığı sonucuna varıldığını ifade etmiştir.

B. İkinci kapatma davası

13. 27 Genel Kurmay Başkanlığı, Haziran 2003 tarihinde başvuranın tüzüğünün 2.maddesinin b) fıkrasının 3 Temmuz 2002 tarihindeki değiştirilmiş haliyle Anayasa’nın 3. ve 42. maddelerine aykırı olduğu gerekçesiyle Bakanlık’tan başvurana karşı gerekli tedbirleri almasını talep etmiştir.

14. Bakanlık, 15 Temmuz 2003 tarihinde Ankara Valisi’nden başvuranın tüzüğünün 2.maddesinin b) fıkrası hükümlerinin 4688 sayılı kanunun 6. maddesi açısından incelenmesini istemiştir.

15. Ankara Valisi, 28 Ekim 2003 tarihinde başvurudan tüzüğünün 2.maddesinin b) fıkrasındaki “anadilinde eğitim görme” ifadelerini çıkarmasını istemiştir.

16. Ankara Valisi, 12 Nisan 2004 tarihinde başvuranın tüzüğünün 2.maddesinin b) fıkrası hükümlerine dayanarak Ankara Cumhuriyet Savcısı’na yeni bir kapatma davası açılması talebinde bulunmuştur. Vali, her ne kadar 14 Ekim 1983 tarihli Yabancı Dil Eğitimi ve Öğretimi ile Türk Vatandaşlarının Farklı Dil ve Lehçelerinin Öğrenilmesi Hakkında 2923 sayılı Kanunda Türk vatandaşlarının değişik dillerde eğitimi öngörülse de, başvuranın tüzüğünün 2. maddesinde Türk dilinden başka bir dilde eğitim öngörüldüğünden dolayı bu kanuna aykırı olduğunu ileri sürmüştür.

17. 10 Temmuz 2004 tarihinde Ankara Cumhuriyet savcısı Eğitim-Sen yönetim Kurulunun 7 üyesi hakkında dava açmıştır. Bu dava çerçevesinde savcılık aynı zamanda tüzüğünden dava konusu ibareleri kaldırmadığı gerekçesiyle 4688 sayılı kanunun 37. Maddesine istinaden başvuranın kapatılmasını talep etmiştir.

18. 4688 sayılı kanuna göre, başvuranın kapatılma talebi konusunda karar verme konusunda Ankara İş Mahkemesi yetkili olmuştur.

19. Ankara İş Mahkemesi, 13 Temmuz 2004 tarihinde 4688 sayılı kanunun 6. maddesine dayanarak başvurana tüzüğündeki ihtilaf konusu maddede gerekli değişiklikleri yapması için altmış günlük bir süre tanımıştır.

20. Ankara İş Mahkemesi, 15 Eylül 2004 tarihli bir kararla, kapatma davası açmayı reddetmiştir. Mahkeme gerekçesinde özellikle, Eğitim-Sen'in tüzüğünün ilgili maddelerinin milletin ve devletin ne milli ve toprak bütünlüğünü ne de Türkiye Cumhuriyeti'nin mevcut sınırlarını tehlikeye atmadığını belirtmiştir. Eğitim-Sen'in ihtilaf konusu maddesi hükümlerinin Türkiye Cumhuriyeti'nin bütünlüğüne karşı olan muhalifler tarafından kullanılabileceği yönünde hiçbir kanuna aykırı eylemini görmediğini ifade etmiştir. Anayasa'nın 90. maddesine ve Sözleşme'nin 10 ve 11. maddelerine dayanarak, Mahkeme aynı zamanda Sözleşme'nin 10. ve 11. maddelerine kendi yorumunu getirmiştir. Bu konuda ifade özgürlüğünün demokratik ve çoğulcu toplumun temelini oluşturduğunu ve bu özgürlüğün demokratik toplumların ilerlemesi ve her bireyin gelişimi için gerekli koşul olduğunu belirtmiştir. Bu özgürlük olmadan, demokrasi olmayacağının altını çizmiş ve sonuç olarak Eğitim-Sen'in tüzüğünün 2.maddesinin b) fıkrası hükümlerinin Sözleşme'nin 10. ve 11. maddelerine aykırı olmadığını ifade etmiştir. Mahkeme, ayrıca sendikaya kanuna uyması için altmış günlük süre tanıyan 4688 sayılı kanunun 6. maddesinin 8. paragrafının 4688 sayılı kanunun hedefi ışığında yorumlanması gerektiğini kaydetmiştir. Mahkemeye göre, sendika kendine tanınan süre içinde kanuna uymasa dahi, talebin haklılığının incelenmesinin ve davanın esası konusunda karar vermek yetkisinin kendine ait olduğunu ileri sürmüştür.

21. Cumhuriyet Savcısı, 29 Eylül 2004 tarihinde bu kararı temyiz etmiştir.

22. Yargıtay, 3 Kasım 2004 tarihli bir kararla Ankara İş Mahkemesi'nin 4688 sayılı kanunun 6. maddesinin 8. paragrafına uygun ve doğru biçimde uygulamadığı

ARRÊT EĞİTİM VE BİLİM EMEKÇİLERİ SENDİKASI V. TÜRKİYE gerekçesiyle 15 Eylül 2004 tarihli kararı bozmuştur. Yargıtay, bu maddenin takdir hakkı bırakmadığı ve sadece sendikanın kanunun hükümlerine altmış gün içinde uymadığı takdirde kapatılmasını öngördüğü değerlendirmesinde bulunmuştur. Dolayısıyla Eğitim-Sen'in kendine vali ve mahkeme tarafından tanınan süre zarfında kanuna uymadığı takdirde kapatılmasının gerektiği sonucuna varmıştır.

23. Ankara İş Mahkemesi, 21 Şubat 2005 tarihli bir kararla Yargıtay'ın 3 Kasım 2004 tarihli kararına karşın kararında direnmiş ve ilk kararını yinelemiştir. Mahkeme, gerekçe olarak 15 Eylül 2004 tarihli kararının gerekçesine atıfla AİHM'nin siyasal partilerin kapatılması konusundaki içtihadına ve özellikle Birleşik Komünist Partisi ve Özgürlük ve Demokrasi Partisi (ÖZDEP) ile ilgili kararlarını dikkatlere sunmuştur. Mahkeme, ayrıca Türkiye Cumhuriyeti'nin resmi dilinin Türkçe olduğunu Anayasa'nın 66. maddesine göre, Cumhuriyete vatandaşlık bağı ile bağlı olan herkesin Türk olduğunu kaydetmiştir. Resmi dil haricinde, başka bir dil öğrenmenin kanuna aykırı bir eylem ve davranış olmadığını, bu tarz davranışların Türkiye Cumhuriyeti Devleti'ne bağlılığın delili olduğunu değerlendirmiştir. Mahkeme, resmi dilin Türkçe olduğunu ve başka bir resmi dil olmadığını ifade etmekte, durum böyleyken ülkenin resmi dili haricinde başka diller öğrenilmesinin engellenmemesi gerektiğini kaydetmiştir. Mahkeme, önceki gerekçesinde Sözleşme'nin 10. ve 11. maddelerinde yapılan atfı hatırlatarak bir sendikanın, derneğin ve siyasal partinin kapatılmasını iki temel nedenin mümkün kılacağını, bu nedenlerin "yakın tehdit" ve "şiddet kriteri" olduğunu kaydetmiştir. Mahkeme, kapatılması talep edilen sendikanın tüzüğünde anadilde eğitimi ve kültürün geliştirilmesini savunduğunu gözlemlemiştir. Mahkeme, bu ibarelerin kanuna aykırı olduğu varsayılsa dahi içeriğinin ve hedefinin yakın bir tehdit oluşturmadığının, şiddete teşvik etmediğinin ve milletin ve devletin milli ile toprak bütünlüğünü veya Türkiye Cumhuriyeti'nin mevcut sınırlarını tehlikeye atmadığının altını çizmiştir. Mahkeme, tam tersine sendikayı kapatmamak kararının toplum içinde hüküm süren sosyal gerilimi, kargaşa ve kavgaları azaltmaya ve sosyal barışı tesis etmeye yarayacağı değerlendirmesinde bulunmuştur.

24. Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, 22 Mayıs 2005 tarihinde oyçokluğuyla mahkemenin kararını esas olarak bozmuştur. Yargıtay Hukuk Genel Kurulu gerekçesinde, Sözleşme'nin 10. ve 11. maddelerinin ifade, toplantı ve dernek kurma özgürlüklerini yasalar yoluyla kısıtlanabileceğini öngördüğünü ve özellikle bu

kısıtlamaların demokratik bir toplumda gerekli olduğunu belirttiğini ifade etmiştir. Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, kendine bu durumda ulusal yasaların temel hak ve özgürlüklere getirdiği kısıtlamaların Türkiye'nin uluslararası taahhütlerine uygun olup olmadığını incelemek görevini atfetmiş, sendika tarafından ifade edilen Türkçe dışında anadilde eğitim talebinin Anayasa'nın 3. ve 42. maddelerine aykırı olduğunu ve üniter devlet ilkesine ve mevcut yasal düzene uygun olmadığı değerlendirmesinde bulunmuştur. Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'na göre, sendika kurma hakkı sınırlanabilir ve benzer kısıtlamalar demokratik toplumda gereklidir; sonuç olarak Türk dili haricinde anadilde eğitimi savunmak Sözleşme'nin 10. ve 11. maddelerine dayandırılmaz.

25. Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun bazı üyeleri, muhalif görüşlerinde, davanın esası hakkında 4688 sayılı kanunun 6. maddesine istinaden karar veren mahkemenin vardığı sonuca göre, sendikanın tüzüğünün ihtilaf konusu hükümlerinin kanuna uygun olduğunu kaydetmişlerdir. Muhalif görüş bildiren üyelere göre, bundan dolayı sendikaya yönelik tüzüğünü altmış gün içinde değiştirmesi ihtarının yasal dayanağı bulunmamıştır. Bu üyeler sendikanın kapatılmasını talep etmek yerine, ilk derece mahkemesinin 4688 sayılı kanunun 6. maddesine uyulmasını öngören kararın bozulması gerektiğini kaydetmişlerdir.

26. Başvuran, 3 Temmuz 2005 tarihinde tüzüğün ihtilaf konusu 2.maddesinin b) fıkrası şu şekilde değiştirmiştir:

« [Eğitim-Sen] Toplumun bütün bireylerinin, temel insan hakları ve özgürlükleri doğrultusunda, demokratik, laik, bilimsel, parasız eğitim görmesini savunur. »

27. Ankara İş Mahkemesi, 27 Ekim 2005 tarihli kararıyla, başvuranın tüzüğünde yaptığı değişikliği kayda geçirmiş ve davaya esas teşkil eden maddi unsurların tüzükten çıkarıldığından söz konusu sendikanın kapatılmasına yer olmadığına karar vermiştir.

II. İLGİLİ İÇ HUKUK KURALLARI VE UYGULAMALARI

A. Anayasa

28. Olaylar sırasında yürürlükte olan Anayasa'nın ilgili hükümleri aşağıdaki gibidir:

3. madde

“1. Türkiye Devleti, ülkesi ve milletiyle bölünmez bir bütündür. Resmi dili Türkçedir. (...)

13. madde

“Temel hak ve hürriyetler, özlerine dokunulmaksızın yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir. Temel hak ve hürriyetleri ilgilendiren bu sınırlamalar, Anayasanın sözüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve lâik Cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamaz”

25. madde

“Herkes, düşünce ve kanaat hürriyetine sahiptir.

Her ne sebep ve amaçla olursa olsun kimse, düşünce ve kanaatlerini açıklamaya zorlanamaz; düşünce ve kanaatleri sebebiyle kınanamaz ve suçlanamaz. “

26. madde

Herkes, düşünce ve kanaatlerini söz, yazı, resim veya başka yollarla tek başına veya toplu olarak açıklama ve yayma hakkına sahiptir. Bu hürriyet resmî makamların müdahalesi olmaksızın haber veya fikir almak ya da vermek serbestliğini de kapsar. Bu fıkra hükmü, radyo, televizyon, sinema veya benzeri yollarla yapılan yayımların izin sistemine bağlanmasına engel değildir.

Bu hürriyetlerin kullanılması, millî güvenlik, kamu düzeni, kamu güvenliği, Cumhuriyetin temel nitelikleri ve Devletin ülkesi ve milleti ile bölünmez bütünlüğünün korunması, suçların önlenmesi, suçluların cezalandırılması, Devlet sırrı olarak usulünce belirtilmiş bilgilerin açıklanmaması, başkalarının şöhret veya haklarının, özel ve aile hayatlarının yahut kanunun öngördüğü meslek sırlarının korunması veya yargılama görevinin gereğine uygun olarak yerine getirilmesi amaçlarıyla sınırlanabilir.

Haber ve düşünceleri yayma araçlarının kullanılmasına ilişkin düzenleyici hükümler, bunların yayımını engellemek kaydıyla, düşüncüyü açıklama ve yayma hürriyetinin sınırlanması sayılmaz.

Düşüncüyü açıklama ve yayma hürriyetinin kullanılmasında uygulanacak şekil, şart ve usuller kanunla düzenlenir.

42. madde

1. Kimse, eğitim ve öğrenim hakkından yoksun bırakılamaz. (...)

4. Eğitim ve öğretim hürriyeti, Anayasaya sadakat borcunu ortadan kaldırmaz.

9. Türkçeden başka hiçbir dil, eğitim ve öğretim kurumlarında Türk vatandaşlarına anadilleri olarak okutulamaz ve öğretilemez. Eğitim ve öğretim kurumlarında okutulacak yabancı diller ile yabancı dille eğitim ve öğretim yapan okulların tâbî olacağı esaslar kanunla düzenlenir. Milletlerarası andlaşma hükümleri saklıdır.

51. madde

Çalışanlar ve işverenler, üyelerinin çalışma ilişkilerinde, ekonomik ve sosyal hak ve menfaatlerini korumak ve geliştirmek için önceden izin almaksızın sendikalar ve üst kuruluşlar kurma, bunlara serbestçe üye olma ve üyelikten serbestçe çekilme haklarına sahiptir. Hiç kimse bir sendikaya üye olmaya ya da üyelikten ayrılmaya zorlanamaz.

Sendika kurma hakkı ancak, millî güvenlik, kamu düzeni, suç işlenmesinin önlenmesi, genel sağlık ve genel ahlâk ile başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması sebepleriyle ve kanunla sınırlanabilir.

Sendika kurma hakkının kullanılmasında uygulanacak şekil, şart ve usuller kanunda gösterilir.

Aynı çalışma sektöründe aynı anda bir çok sendika üyesi olunamaz.

İşçi niteliği taşımayan kamu görevlilerinin bu alandaki haklarının kapsam, istisna ve sınırları gördükleri hizmetin niteliğine uygun olarak kanunla düzenlenir.

Sendika ve üst kuruluşlarının tüzükleri, yönetim ve işleyişleri, Cumhuriyetin temel niteliklerine ve demokrasi esaslarına aykırı olamaz. “

66. madde

“Türk Devletine vatandaşlık bağı ile bağlı olan herkes Türktür. (...)

90. madde 6. fıkra

“Usulüne göre yürürlüğe konulmuş temel hak ve özgürlüklere ilişkin milletlerarası andlaşmalarla kanunların aynı konuda farklı hükümler içermesi nedeniyle çıkabilecek uyuşmazlıklarda milletlerarası andlaşma hükümleri esas alınır. “

B. 25 Haziran tarihli ve 4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları Kanunu

3. 4688 sayılı Kanunun ilgili hükümleri aşağıdaki gibidir:

Madde 6

“Sendika ve konfederasyonlar önceden izin almaksızın serbestçe kurulurlar. (...)

Tüzüğün veya bu Maddede sayılan belgelerin içerdikleri bilgilerin kanuna aykırılığının tespit edilmesi ya da bu Kanunda öngörülen kuruluş koşullarının gerçekleşmediğinin anlaşılması halinde, ilgili valilik eksikliklerin bir ay içinde

tamamlanmasını ister. Tamamlanmadığı takdirde sendika veya konfederasyonun faaliyetinin durdurulması için ilgili valilik bir ay içinde iş mahkemesine başvurur.

Mahkeme, kanuna aykırılığın veya eksikliğin giderilmesi için altmış günü aşmayan bir süre verir. Verilen süre sonunda tüzük ve belgeler kanuna uygun hale getirilmemişse, mahkeme sendika veya konfederasyonun kapatılmasına karar verir.

20. madde

1. Bu Kanuna göre kurulan sendika ve konfederasyonların yönetim ve işleyişleri Anayasada belirtilen Cumhuriyetin niteliklerine ve demokratik esaslara aykırı olamaz. (...)

37. madde

“1. Anayasada belirtilen Cumhuriyetin niteliklerine ve demokratik esaslara aykırı faaliyetlerde bulunan sendika ve konfederasyon, merkezlerinin bulunduğu yer Cumhuriyet Başsavcısının istemi üzerine iş davalarına bakmakla görevli mahallî mahkeme kararı ile kapatılır. (...)

C. Yabancı dil eğitimi ve öğretimi ile Türk vatandaşlarının farklı dil ve lehçelerinin öğrenilmesi hakkında 14 Ekim 1983 tarihli 2923 sayılı kanunu değişiklik yapılmasına 3 Ağustos 2002 tarihli ve 4771 sayılı kanun

30. 2923 sayılı kanunun 2. maddesinin a) fıkrasına göre, eğitim ve öğretim kurumlarında, Türk vatandaşlarına Türkçeden başka hiçbir dil, anadilleri olarak okutulamaz ve öğretilemez. Ancak, Türk vatandaşlarının günlük yaşamlarında geleneksel olarak kullandıkları farklı dil ve lehçelerin öğrenilmesi için, 625 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunu hükümlerine tâbi olmak üzere, özel kurslar

ARRÊT EĞİTİM VE BİLİM EMEKÇİLERİ SENDİKASI V. TÜRKİYE
açılabilir; bu kurslarda ve diğer dil kurslarında aynı maksatla dil dersleri
oluşturulabilir. Bu kurslar ve derslerde, Cumhuriyetin Anayasa’da belirtilen temel
niteliklerine, Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğüne aykırı öğretim
yapılamaz.

III. AVRUPA KONSEYİ METİNLERİ

*“Lozan Antlaşması gereğince tanınmayan azınlık gruplarına ait olan kişilerin
Türkçe’den başka diller ve dillerde öğretimi”*

(...)

31. Irkçılığa ve hoşgörüsüzlüğe karşı Avrupa Komisyonu (ECRİ) Türkiye
hakkında 10 Aralık 2010 tarihinde kabul edilmiş ve 8 Şubat 2011 tarihinde
yayımlanmış son raporunda (Par. 60, 61, 62, 63, 70 ve 71) aşağıdaki şekilde
belirtmiştir:

60. Ağustos 2002’de kabul edilen ve 2923 sayılı Yabancı dil eğitimi ve öğretimi ile Türk
vatandaşlarının farklı dil ve lehçelerinin öğrenilmesi hakkında kanunu değiştiren 4771 sayılı
kanun, “Türk vatandaşlarını günlük yaşamlarında geleneksel olarak kullandıkları farklı dil ve
lehçelerin öğrenimini sağlayacak özel okulların açılmasına zemin hazırlamıştır. 5 Aralık 2003’te
yürürlüğe giren Türk Vatandaşlarının Günlük Yaşamlarında Geleneksel Olarak Kullandıkları
Farklı Dil ve Lehçelerin Öğrenilmesi Hakkında Yönetmelik’e uygun olarak, Aralık 2003 ile Ekim
2004 arasında yedi şehirde Kürtçe kursları açılmıştır. Ancak, bu kursların hepsi kapanmış,
Ankara’da bir Çerkezce dil okulu açma girişimleri de, idari şartlar yerine getirilmediğinden
sonuçsuz kalmıştır. Yetkililerin belirttiğine göre özel Adıgece ve Abazaca kursları açmak için
yapılan başvurular valiliklerce bahsi geçen yönetmeliğe uygunluk açısından halen
incelenmektedir. Dolayısıyla, Türkiye’de azınlıklar tarafından konuşulan dillerin eğitimini veren
özel dil okulları şu anda mevcut değildir. (...)

61. ECRİ, bu koşullar çerçevesinde, Türk yetkililerinin Ekim 2009’da Mardin Artuklu
Üniversitesine bağlı olarak, Kürtçe’nin de öğretileceği, bir Yaşayan Diller Enstitüsü kurma kararı
almalarını memnuniyetle karşılamaktadır. Şubat 2010 da açılacak Enstitüde aynı zamanda
Süryanice, Farsça ve Arapça programlarının yer almasının önerileceği bildirilmiştir. (...) ECRİ
diğer yandan Kurulun Eylül 2009’da Diyarbakır Üniversitesinde bir Kürdoloji enstitüsü ve Kürt
dili ve edebiyatı bölümü açmak için yapılan başvuruyu, bu başvurunun terörü destekleyen bir
kuruluş-Diyarbakır Barosu-tarafından yapılmış olduğu gerekçesiyle reddetmiş olmasını esefle
karşılamaktadır.

62. ECRİ Türk yetkililere Anayasanın okullarda Türkçe olmayan anadillerin öğretimini
yasaklayan 42. maddesinin metnini, uluslararası anlaşma hükümlerinin saklı olması kaydı dışında,
gözden geçirmelerini tavsiye etmektedir. ECRİ resmi dilde eğitimin yanı sıra bu dillerde de
eğitimin mümkün hale getirilmesinin sağlanmasını bir kez daha vurgulamaktadır.

63. Ayrıca ECRİ Türk yetkililere Türkiye’de halkın geleneksel olarak kullandığı diller ve
lehçelerde eğitim verilebilmesi için gayret göstermelerini kuvvetle tavsiye etmektedir. Özellikle
gereksiz idari engellerin kaldırılarak, özel kurslar açılması için mevcut imkânların zorlanması
tavsiye etmektedir.

(...)

Türkçenin anadili Türkçeden farklı olan çocuklara öğretimi

70. ECRİ Türk yetkililere anadili Türkçe olmayan çocukların durumunu ele almayı ve eğitim dili
olan Türkçeyi ek dersler ya da Türkçenin ikinci dil olarak öğretilmesi için geliştirilmiş olan

ARRÊT EĞİTİM VE BİLİM EMEKÇİLERİ SENDİKASI V. TÜRKİYE yöntemlerle düzgün olarak öğrenebilmeleri için her türlü çabanın gösterilmesini tavsiye etmektedir. Daha genel olarak ECRİ, yetkililere, azınlık gruplarına mensup çocukların eğitim sisteminin bütünü içindeki konumları hakkında araştırma yapılmasını, böylece bu alanda ki eşitsizliklere çare bulmak üzere hedeflenen önlemlerin alınmasını tavsiye etmektedir.

71. ECRİ Türk yetkililere azınlık gruplarıyla diyalog kurularak okullarda öğretilen şekliyle Türk Devleti vatandaşlığı kavramının görüşülmesini, böyle çeşitliliğin istenmediği gibi bir izlenime yol açmadan arzu edilen kapsayıcılık mesajının verilmesini tavsiye etmektedir.

HUKUKÎ DEĞERLENDİRME

I. KABUL EDİLEBİLİRLİK KONUSUNDA

32. Hükümet, Sözleşme'nin 35. maddesi 2. paragrafına istinaden başvurunun kabul edilemez olduğunu öne sürmektedir. Paragrafın ilgili kısmı aşağıdaki gibidir:

“Başvuru Mahkeme tarafından daha önce incelenmiş veya uluslararası diğer bir soruşturma veya çözüm merciine sunulmuş başka bir başvurunun konusuyla esas itibariyle aynı ise ve yeni olaylar içermiyorsa. “(...)

A. Tarafların iddiaları

33. Hükümet, 9 Temmuz 2004 tarihinde başvuran sendikanın üyesi olduğu KESK'in başvuran adına Uluslararası Çalışma Örgütüne (ILO) Eğitim –Sen'in ve örgütlenme özgürlük haklarının göz ardı edildiği gerekçesiyle sendikal özgürlükler Komitesi önünde şikâyetle bulunduğuna işaret etmektedir. Hükümet, KESK'in Eğitim-Sen'in tüzüğünün 2.maddesinin b) fıkrasındaki hükümlerden dolayı Ankara Cumhuriyet Savcısı'nın Anayasa'nın 3. ve 42. maddeleri uyarınca bu sendikanın kapatılması talebiyle dava açtığından şikâyetçi olduğunu belirtmektedir.

34. KESK, 9 Temmuz 2004 tarihinde ILO Sendikal Özgürlükler Komitesi'ne Türk Hükümeti aleyhine bir şikâyetle bulunmuştur (2366 nolu dava). 1 Eylül 2005 tarihinde IE de, bu başvuruya katılmıştır. Hükümet, 30 Eylül 2004 ile 6 Ocak, 29 Mart, 15 Nisan ve 25 Temmuz 2005 tarihlerinde Sendikal Özgürlükler Komitesi'ne cevap vermiştir. Kasım 2005 tarihli 338 sayılı raporda Sendikal Özgürlükler Komitesi şu tavsiyelerde bulunmuştur:

ARRÊT EĞİTİM VE BİLİM EMEKÇİLERİ SENDİKASI V. TÜRKİYE

“a) Komite Eğitim -Sen sendikasının tüzüğünden dava konusu maddeyi kaldırmasına rağmen halen kapatılabileceğinden duyduğu endişeyi kaydetmekte ve sendikanın kapatılmayacağına inanmak istemektedir. Hükümetin kendisini Eğitim-Sen’in mevcut durumu konusunda bilgilendirmesini istemektedir.

b) Komite Hükümetten Eğitim-Sen’in tüzüğü ve ulusal Anayasa arasındaki çelişkiler ile ilgili ek bilgiler sağlamasını ve mahkemenin son kararının sendikal özgürlükler üzerinde yaratabileceği sonuçlar konusunda kendisini bilgilendirmesini istemektedir.”

35. Haziran 2006 tarihli 342 sayılı raporda, Sendikal Özgürlükler Komitesi aşağıdaki tavsiyelerde bulunmuştur:

“a) Komite Hükümetten kendisini Eğitim-Sen’in AİHM’ye yaptığı başvuruya dair gelişmelerden ve sonucundan haberdar etmesini istemektedir.

b) Komite bir sendikanın tüzüğünde anadilde eğitim hakkını savunmasının söz konusu sendikanın kapatılma talebine yol açacağından ve sendikanın kapatılabileceğinden duyduğu endişeyi kuvvetle not eder.

36. Başvuran, Hükümet’in itirazına karşı çıkmaktadır. Öncelikle, başvuran Eğitim-Sen değil KESK’in Uluslararası Çalışma Örgütü Sendikal Özgürlükler Komitesi’ne şikâyetinde bulunduğuna işaret etmekte ve KESK’in tüzüğünde bu tür şikâyetlere olanak tanındığını belirtmektedir. Başvuran akabinde, KESK’in ILO’ya yaptığı başvurunun AİHM’e yapılan başvurudan farklı olduğunu, Eğitim-Sen’in kapatılmasını engellemeye yönelik bu başvurunun ilgiliye göre, örgütlenme özgürlüğü hakkını ihlaline ilişkin olduğunu kaydetmektedir. Başvuran kısacası, ILO’ya başvurduğu tarihte ulusal yargı organları tarafından kararın esası hakkında hiçbir hüküm alınmadığından dolayı AİHM’e henüz başvuru yapamadığını, AİHM’ye başvurusunu Yargıtay Genel Hukuk Kurulu’nun kararından sonra yaptığını belirtmektedir.

B. AİHM’İN değerlendirilmesi

37. AİHM, aynı davayla ilgili farklı uluslararası yargılamaların yapılmasının önünü almak adına, Sözleşme’nin 35. maddesinin 2.maddesinin b) fıkrasında AİHM’nin diğer uluslararası makamlara yapılmış başvuruların AİHM tarafından dikkate alınmayacağına öngörüldüğünü hatırlatmaktadır (*Celniku v. Yunanistan* no 21449/04, par. 39, 5 Temmuz 2007). Buna rağmen, eğer iki mercie şikâyetinde bulunanlar ayrı kişiler ise (karşılaştırma için bkz. *Folgerø ve diğerleri Norveç davası* (karar), no 15472/02, 14 Şubat 2006, *Joseph Antoine Peraldi v. Fransa* (karar), no. 2096/05, 7 Nisan 2009), AİHM’ye sunulan “başvuru”, başka bir uluslararası soruşturma ve çözüm makamı önünde yapılan şikâyetleri ilgilendiren başvuru ile “esas bakımından aynı” kabul edilemez (*Kamu Sendikaları Konseyi v.Birleşik Krallık*, no 11603/85, 20 Ocak 1987

ARRÊT EĞİTİM VE BİLİM EMEKÇİLERİ SENDİKASI V. TÜRKİYE tarihli Komisyon kararı, Kararlar ve raporlar (DR) 50, s. 251-252 ve *Miguel Cereceda Martin ve diğerleri v.İspanya*, no 16358/90, 12 Ekim 1992 tarihli Komisyon kararı, Kararlar ve raporlar (DR) 73, s. 120).

38. Somut olayda, AİHM öncelikle tarafların sunduğu belgelerden ILO’nun Sendikal Özgürlükler Komitesi’ne Eğitim-Sen’in değil, IE ile birlikte 9 Temmuz 2004 tarihinde Eğitim-Sen’in bağlı olduğu KESK’in kendi inisiyatifi ile başvuruda bulunduğu anlaşıldığını kaydetmektedir. AİHM eldeki deliller ışığında, KESK’in şikâyeti, başvuran adına yapmış olsa dahi, başvuranın bu şikâyete ortak olmadığını ortaya koymaktadır. Eğitim-Sen ILO’ya yapılan şikâyet sürecinde müdahil de olmamıştır. Bu husus, mevcut başvuruyu *Miguel Cereceda Martin ve diğerleri v.İspanya* (no 16358/90, 12 Ekim 1992 tarihli Komisyon kararı) ayırmaktadır. Anılan davada Komisyon, başvuranların Komisyona “işyerindeki işçileri temsilen sendikal şubeler aracılığıyla” sundukları şikâyetin, Sendikal Özgürlük Komitesi’ne yapılan şikâyet ile aynı olduğu sonucuna varmıştır. Bu davada AİHM, KESK’in menfaatlerinin başvuranın menfaatleri ile çakışmadığını değerlendirmektedir.

39. Sonuç olarak, AİHM’e yapılan başvurunun sahibinin kimliği, Sendikal Özgürlük Komitesi’ne yapılan başvurunun sahibinin kimliğinden farklıdır. O halde, Hükümet’in Sözleşme’nin 35. maddesinin 2.paragrafının b) fıkrasına dayandırdığı kabul edilemezlik itirazı reddedilmiştir.

40. AİHM, başvurunun Sözleşme’nin 35. maddesinin 3.paragrafının (a) fıkraları anlamında açıkça dayanaktan yoksun olmadığını ve başka herhangi bir kabul edilemezlik nedeni görmediğini kaydetmektedir. Bu nedenle AİHM, başvurunun kabul edilebilir olduğuna hükmetmektedir.

II. SÖZLEŞMENİN 11. MADDESİNİN İHLALİ EDİLDİĞİ İDDİASI İLE İLGİLİ OLARAK

41. Başvuran, kapatılmasının önüne geçmek için tüzüğünde değişiklik yapma zorunluluğunun Sözleşme’nin 11. maddesinde öngörülen dernek kurma özgürlüğüne bir müdahale olduğunu iddia etmektedir. Atıfta bulunulan hüküm aşağıdaki gibidir:

ARRÊT EĞİTİM VE BİLİM EMEKÇİLERİ SENDİKASI V. TÜRKİYE

“1. Herkes asayişini bozmayan toplantılar yapmak, dernek kurmak, ayrıca çıkarlarını korumak için başkalarıyla birlikte sendikalar kurmak ve sendikalara katılmak haklarına sahiptir.

2. Bu hakların kullanılması, demokratik bir toplumda zorunlu tedbirler niteliğinde olarak, milli güvenliğin, kamu emniyetinin korunması, kamu düzeninin sağlanması ve suç işlenmesinin önlenmesi, sağlığın veya ahlakın veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması amaçlarıyla ve ancak yasayla sınırlanabilir. Bu madde, bu hakların kullanılmasında silahlı kuvvetler, kolluk mensupları veya devletin idare mekanizmasında görevli olanlar hakkında meşru sınırlamalar konmasına engel değildir.”

42. Hükümet, bu konuda görüş bildirmemektedir.

A. Müdahalenin varlığı ile ilgili olarak

43. Başvurana göre – Hükümet’in de buna itirazı yoktur- aleyhine açılan ihtilaf konusu dava ulusal makamların dernek kurma özgürlüğü hakkına müdahale anlamını taşımaktadır. Yine başvurana göre, bu müdahale başvurayı tüzüğünde belirlenmiş hedefleri bir bütün olarak veya tek tek gerçekleştirme imkânından mahrum bırakmıştır. AİHM, de bu görüşü paylaşmaktadır.

B. Müdahalenin haklı gösterilmesi ile ilgili olarak

44. AİHM, bu tür müdahalelerin “kanunda öngörülmesi”, bu hükmün 2. paragrafı açısından bir veya birden fazla meşru amaç gütmesi ve “bu amaçlara ulaşmak adına “demokratik toplumda zorunlu” olması haricinde Sözleşme’nin 11. maddesine uygun düşmediğini hatırlatmaktadır.

1. Yasalarca öngörülen

45. Somut olayda, AİHM tarafların söz konusu müdahalenin “kanunda öngörüldüğü” ne ve müdahalenin başta Anayasa’nın 3. ve 42. maddelerine dayandırıldığına itirazları olmadığını kaydetmektedir (yukarıda belirtilen 28. paragraf)

2. Meşru amaç

46. AİHM, ihtilaf konusu müdahalenin düzeni savunma veya milli güvenliğı koruma gibi meşru amaçlar güttüğü kanaatindedir. Tarafların bu konuda itirazları yoktur.

3. Demokratik toplumda zorunluluk

a) İlgili genel ilkeler

47. AİHM, dernek kurma özgürlüğüne ilişkin içtihadında yer verilen genel ilkelere atıfla (*Gorzelik ve diğerleri v.Polonya* [BD], no 44158/98, par. 88-93, AİHM 2004-I, ayrıca kararda belirtilen referanslar, *Association Rhino ve diğerleri v.İsviçre*, no 48848/07, par. 61, 11 Ekim 2011) AİHM, 11. maddenin öngördüğü hakkın dernek kurma da hakkını kapsadığını dikkatlere sunmaktadır. Vatandaşların kamu yararına bir alanda toplu hareket etmek amacıyla tüzel bir kişilik oluşturma imkânı, dernek kurma özgürlüğünün en önemli yönlerinden birini oluşturmaktadır. Bu imkân olmadan dernek kurma hakkı her türlü anlamdan yoksun kalır (*Sidiropoulos ve diğerleri v.Yunanistan*, 10 Temmuz 1998, ar. 40, Hükümler ve kararlar Derlemesi, 1998-IV).

48. AİHM, aynı zamanda söz konusu ülkede demokrasinin durumunun, ulusal yasaların bu özgürlüğe atfettikleri anlam ve pratikte uygulama şekli ile ölçüldüğünü hatırlatmaktadır. AİHM içtihadında, birçok kez demokrasi, çoğulculuk ve dernek kurma özgürlüğü arasındaki doğrudan ilişkiyi teyit ederek sadece ikna edici ve zorunlu

nedenlerin bu özgürlüğü kısıtlamayı haklı kılabilceği ilkesini onaylamıştır. Bu kısıtlamaların tamamı sıkı denetime tabidir (diğerlerinin yanı sıra bkz. *Birleşik Komünist Partisi v.Türkiye*, 30 Ocak 1998, par.42-45, *Raporlar* 1998-I, *Sosyalist Parti ve diğerleri v.Türkiye*, 25 Mayıs 1998, par.41-45, *Raporlar* 1998-III, *Refah Partisi ve diğerleri v.Türkiye* [BD], no^s 41340/98, 41342/98, 41343/98 ve 41344/98, par. 86-89, AİHM 2003-II).

49. Dolayısıyla, 11. maddenin 2. paragrafı anlamında bir zorunluluğun mevcut olduğu hükmüne varma konusunda Devletler sınırlı bir takdir hakkına sahiptirler. Bu takdir hakkı, aynı zamanda yasa ve bağımsız yargı organlarının verdiği kararlar da dâhil olmak üzere yasanın uygulama kararları konusunda sıkı bir denetim altına alınmıştır.

50. Diğer taraftan, AİHM, denetimini yaparken yetkili ulusal yargı organlarının yerine geçmek gibi bir görevi olmadığını, fakat 11. madde kapsamındaki değerlendirme yetkisine uygun olarak bu kurumların aldıkları kararları denetleme görevi olduğunu hatırlatmaktadır. Buradan AİHM'nin kendini, davalı devletin bu yetkiyi iyi niyetle, itinayla ve makul şekilde kullanıp kullanmadığını araştırmak ile sınırlamak zorunda olduğu sonucu çıkmaz: AİHM'nin, ihtilaf konusu müdahalenin “güdülen meşru amaç” ile ölçülü olup olmadığını ve yetkililer tarafından bu müdahalenin ileri sürülen

ARRÊT EĞİTİM VE BİLİM EMEKÇİLERİ SENDİKASI V. TÜRKİYE gerekçelerin “uygun ve yeterli” olup olmadığını belirlemek için, ihtilaf konusu müdahaleyi davanın bütünlüğü ışığında değerlendirmesi gerekmektedir. AİHM bunu yaparken, ulusal makamların 11. maddede öngörülen ilkelere uygun kurallar uyguladıklarından ve uygulamanın ilgili olguların doğru değerlendirmesine dayandırıldığından emin olmalıdır (bkz. yukarıda belirtilen *Birleşik Komünist Partisi ve diğerleri*, par. 46-47, *Yazar ve diğerleri v.Türkiye*, no 22723/93, 22724/93 ve 22725/93, par. 51, AİHM 2002-II, yukarıda belirtilen *Sidiropoulos ve diğerleri*, par. 40).

b) Somut olayda yukarıda belirtilen ilkelerin uygulanması

51. Somut olayda AİHM, Eğitim-Sen hakkında tüzüğünün 2.maddesinin b) fıkrasında sendikasının “ana dilde” eğitimi savunduğu gerekçesiyle iki kapatma davası açıldığını kaydetmektedir. İlk davada, Cumhuriyet Savcısı ihtilaf konusu bu maddede açıklanan hedeflerin yasaya aykırı olmadığı gerekçesiyle takipsizlik kararı vermiştir. Sonradan, Genel Kurmay Başkanlığı’nın talebi üzerine Eğitim-Sen’e karşı aynı gerekçelerle kapatma talebiyle ikinci bir dava açılmıştır. Bu davanın ve Yargıtay’ın kararı sonrasında, Eğitim-Sen ulusal yargı organları tarafından kapatılmamak için ihtilaf konusu ifadeleri tüzüğünden çıkararak tüzüğünün 2.maddesinin b) fıkrası değiştirmiştir.

52. Eğitim-Sen aleyhine açılan ikinci kapatma davasında “güdülen meşru amaçların” demokratik toplumda “zorunlu” olup olmadığını ve “zorlayıcı bir toplumsal ihtiyaca” cevap verip vermediğini değerlendirmek AİHM’nin görevidir.

53. AİHM, İş Mahkemesi’nin ve Yargıtay Hukuk Genel Kurulu’nun Sözleşme’nin 10. ve 11. maddelerine yönelik yaklaşım ve yorumlarının birbirinden farklı olduğunu kaydetmektedir. İş Mahkemesi’ne göre, özellikle şiddete teşvik etmemek kaydıyla, bu maddelerin öngördüğü hak ve özgürlükler demokratik toplumda temeldir ve mahkemeye göre Eğitim-Sen’in tüzüğünün 2.maddesinin b) fıkrası şiddete teşvik içermemektedir. Aksine, Yargıtay Hukuk Genel Kurulu Sözleşme’nin 11. maddesinin 2 paragrafında öngörülen istisnaları öne sürmektedir. Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, Eğitim-Sen’in Türkçeden ayrı bir anadilde eğitimi savunmasının Anayasa’nın 3. ve 42. maddelerine ve üniter devlet ilkesine aykırı olduğu değerlendirmesinde bulunmuştur.

54. AİHM, dolayısıyla Yargıtay Hukuk Genel Kurulu’nun tespitlerinin ilgili olguların doğru biçimde değerlendirilmesine dayandırılıp dayandırılmadığını araştırmalıdır. AİHM öncelikle, Eğitim-Sen’in tüzüğünün 2.maddesinin b) fıkrasının,

hedeflenen amaçları gerçekleştirmek için hiçbir şekilde şiddete teşvik içermediğini gözlemlemektedir. Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'na göre Eğitim-Sen, Türk toplumunun fertlerinin Türkçe haricinde bir anadilde eğitim alabilmelerinden ibaret olan hedefini gerçekleştirmek için kanuna aykırı yollara başvurmaya da teşvik etmemiştir.

55. AİHM'ye göre, Eğitim-Sen'in savunduğu Türk toplumunu teşkil eden bireylerin eğitiminin Türkçe dışında bir anadilde yapılabileceği ilkesi demokrasinin temel ilkelerine aykırı değildir. AİHM, Eğitim-Sen'in tüzüğünde yer alan bu ihtilaf konusu madde içinde hiçbir ifadenin şiddete, isyana veya demokratik ilkelerin reddine teşvik olarak değerlendirilemeyeceğini ortaya koymaktadır. Bu hususun göz önünde tutulması esastır (*Özgürlük ve Demokrasi Partisi (ÖZDEP) v. Türkiye* [BD], no 23885/94, par. 40, AİHM 1999-VIII). Eğitim-Sen'in tüzüğünün 2.maddesinin b) fıkrasının içeriğini o dönemde kamuoyu gündeminde bulunan tartışmalar koşullarında değerlendirmek gerekmektedir. Bu bakımdan, AİHM Eğitim-Sen'in kapatılmasına yönelik ilk davada takipsizlik kararı veren Cumhuriyet Savcısı'nın mütalaasına katılmaktadır. Esasen de o

dönemde, anadilde eğitim, Türk kamuoyunda ve siyasal partiler içinde tartışılan bir konu olmuş ve Parlamento'nun gündemine taşınacaktır. (yukarıda belirtilen 11, 30 ve 31. paragraflar)

56. AİHM böyle bir önermenin kamuoyunda çoğunluğun kanaatleriyle, bazı kurumlar veya devlet organlarıyla, hatta hükümet politikasıyla çatışabileceğini kabul etmektedir. Buna rağmen, AİHM demokrasinin pürüzsüz işlemesi için, değişik derneklerin ve siyasi kurumların kamusal alanda siyasi sorunlara ve kamusal yaşamın bütün aktörlerini ilgilendiren genel sorunlara çözüm bulmaya katkı amacıyla tartışabilmesinin gerekli olduğunu hatırlatmaktadır (*Vogt v. Almanya.*, 26 Eylül 1995, par. 52, *Raporlar* 1996-IV, ve yukarıda belirtilen *Birleşik Komünist Partisi ve diğerleri*, par. 57).

57. AİHM, ECRİ'nin Türkiye hakkındaki son raporundan (yukarıda belirtilen 33. paragraf) Lozan antlaşması uyarınca tanınmış Türkçe eğitim gören azınlıkların - gayrimüslim toplulukların- çocuklarının yanı sıra Türk vatandaşı olup anadili Türkçe olmayan Adıge, Abaza veya Kürt çocuklarını kapsadığı sonucuna varmaktadır. Bu konuda, Yabancı dil eğitimi ve öğretimi ile Türk vatandaşlarının farklı dil ve lehçelerinin öğrenilmesi hakkında 14 Ekim 1983 tarihli 2923 sayılı kanunu değişiklik

yapılmasına 3 Ağustos 2002 tarihli ve 4771 sayılı Kanunun, Türk vatandaşlarının güncel yaşamlarında Türkçe dışında geleneksel olarak kullandıkları dil ve lehçelerde özel kurslar açılmasına imkân sağladığının altını çizmek gerekir. AİHM, yasa koyucunun Türkçeden başka dil ve lehçelerde eğitim ve öğretim için özel kurslar açma iradesinin, Eğitim-Sen'in tüzüğünün 2.maddesinin b) fıkrasının içeriğinin Anayasa'nın 3. ve 42. maddelerine aykırı olduğu yönünde değerlendirme yapan ulusal yargı organlarının tutumuyla çelişmekte olduğunu gözlemlemektedir.

58. AİHM, Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun gerekçesinden ikna olmamıştır; zira Genel Kurul kararında Eğitim-Sen'in Türkiye Cumhuriyeti'nin bütünlüğüne halel getirebilecek yasadışı eylemler gerçekleştirdiğini belirtmemiştir. Genel Kurul ayrıca Eğitim-Sen'in demokratik ilkelere veya tüzüğünde belirtilen çalışmalarına aykırı faaliyetler gerçekleştirdiğini de belirtmemiştir. AİHM, İş mahkemesinin ikinci kapatma davasını, sendikanın kapatılmasının toplumda hüküm süren sosyal gerilim, kargaşa ve çatışmaları azaltma ve sosyal barışı tesis etme üzerinde olumsuz etki doğuracağı gerekçesiyle reddettiğini özellikle kaydetmektedir (yukarıda belirtilen 23. paragraf)

59. Bu nedenle, AİHM sendikanın tüzüğünde, ilgili maddede ifade edilenin dışında herhangi bir amaç güdüldüğüne dair bir emare bulunmadığı halde yalnızca “anadilinde eğitim görme” ibaresinin bulunmasının demokrasinin ilkelerine aykırı olamayacağı görüşündedir. AİHM, tüzüğündeki ilgili maddenin ilk yazıldığı haline bakıldığında, Eğitim-Sen'in toplumun tüm bireylerinin “ana dillerinde özgürlük ve eşitlik içinde demokratik, laik, bilimsel ve parasız eğitim alma” hakkını savunduğu sonucunun çıktığını kaydetmektedir. AİHM' göre, Türkçe dışında anadili olan Türk vatandaşlarının anadillerinde öğretim yoluyla kültürünü geliştirmeyi hedefleyen benzer bir amaç kendi içerisinde milli güvenliğe aykırı değildir ve kamu düzenine tehdit teşkil etmemektedir. Yetkili ulusal makamların anadilde eğitimin bir azınlığı kayırdığını değerlendirdikleri varsayıldığında bile, AİHM daha önceden bir ülkedeki azınlıkların ve değişik kültürlerin varlığının, demokratik bir toplumun uluslararası hukuk ilkelerine göre hoş görülmesi, hatta korunması ve savunulması gereken tarihi bir olgu teşkil ettiğine karar verdiğini hatırlatmaktadır (*Tourkiki ENosi Xanthis ve diğerleri v.Yunanistan* no 26698/05, par. 51, 27 Mart 2008).

60. Yukarıda belirtilenler ışığında, AİHM Yargıtay Hukuk Genel Kurulu tarafından gösterilen gerekçelerin uygun ve yeterli olmadığını ve güdülen amaçlarla orantılı

ARRÊT EĞİTİM VE BİLİM EMEKÇİLERİ SENDİKASI V. TÜRKİYE
olmadığını değerlendirmektedir. Sonuç olarak, başvuran aleyhine açılan ve başvurunu
“anadilinde eğitim görme” ibarelerini çıkararak tüzüğünün 2.maddesinin b) fıkrasını
değiştirmeye mecbur kılan kapatma davasının, “zorlayıcı bir toplumsal ihtiyaca” cevap
verdiğini değerlendirmek mümkün değildir.

61. Dolayısıyla, Sözleşme’nin 11. maddesi ihlal edilmiştir.

III. SÖZLEŞME’NİN 10. MADDESİNİN İHLALİ EDİLDİĞİ İDDİASI İLE İLGİLİ OLARAK

62. Başvuran, kapatılmasının önüne geçmek için tüzüğünde değişiklik yapmak
zorunda bırakılışını Sözleşme’nin 10. maddesinde öngörülen fikir özgürlüğü hakkına
müdahale olduğunu iddia etmektedir. Bu hükmün dava ile ilgili kısmı aşağıdaki gibidir:

“1. Herkes görüşlerini açıklama ve anlatım özgürlüğüne sahiptir. Bu hak, kanaat özgürlüğü ile kamu
otoritelerinin müdahalesi ve ülke sınırları söz konusu olmaksızın haber veya fikir alma ve verme
özgürlüğünü de içerir. Bu madde, devletlerin radyo, televizyon ve sinema işletmelerini bir izin
rejimine bağlı tutmalarına engel değildir.

2. Görev ve sorumluluk yükleyen bu özgürlüklerin kullanılması, demokratik bir toplumda zorunlu
tedbirler niteliğinde olarak, milli güvenliğin, toprak bütünlüğünün veya kamu emniyetinin korunması,
kamu düzeninin sağlanması ve suç işlenmesinin önlenmesi, sağlığın veya ahlakın, başkalarının şöhret
ve haklarının korunması, gizli bilgilerin ifşasının önlenmesi veya yargı gücünün otorite ve
tarafsızlığının sağlanması için yasayla öngörülen bazı biçim koşullarına, sınırlamalara ve yaptırımlara
bağlanabilir.”

63. Hükümet, bu konuda görüş bildirmemektedir.

A. Kabul edilebilirlik ile ilgili olarak

64. AİHM, bu şikâyetin yukarıda incelenen şikâyete bağlı olduğunu, dolayısıyla
kabul edilebilir olduğunu kaydetmektedir.

B. Esas hakkında

65. Somut olayda tarafların, ikinci kapatma davasının başvuranın fikir özgürlüğü
hakkının kullanımına ulusal makamların müdahalesi olarak değerlendirildiğine itirazları
yoktur. Bu müdahale yasa kapsamında, yani Anayasa’nın 3. ve 42. maddeleri uyarınca
öngörülmüş ve Sözleşme’nin 10. maddesinin 2. paragrafı bakımından bir veya birçok
hedefi, yani devletin toprak bütünlüğünün korunması dâhil olmak üzere milli güvenliğin

ARRÊT EĞİTİM VE BİLİM EMEKÇİLERİ SENDİKASI V. TÜRKİYE
korunması ile ilgili olmuştur. Dolayısıyla ihtilaf konusu müdahalenin güdülen meşru amaç çerçevesinde “demokratik bir toplumda gerekli” olup olmadığı incelenecektir.

1. İlgili genel ilkeler

66. AİHM, siyasal partiler gibi derneklerin *fikir özgürlüğünün kolektif kullanımına* katıldıkları ölçüde Sözleşme’nin 10. ve 11. maddelerinin korunması altına alınmayı talep edebileceklerini hatırlatmaktadır (yukarıda belirtilen *Birleşik Komünist Partisi ve diğerleri*, par. 42 ve 43; yukarıda belirtilen *Yazar ve diğerleri v.Türkiye*, par. 46).

67. AİHM, ayrıca fikir özgürlüğünün demokratik toplumun başlıca temellerinden biri olduğunu hatırlatmaktadır. 10. maddenin 2. paragrafı göz önünde tutulmak kaydıyla ifade özgürlüğü, sadece hoş a giden ya da insanları incitmeyen veya önemsemeyen "bilgi" ve "düşünceler" için değil, aynı zamanda Devleti veya toplumun herhangi bir kesimini inciten, şok eden veya rahatsız eden bilgi ve düşünceler için de geçerlidir. Demokratik toplumun olmazsa olmaz koşullarını oluşturan çoğulculuk, hoşgörü ve açık görüşlülük bunu gerektirir (aynı b k z. *Handyside v. Birleşik Krallık*, 7 Aralık 1976, par. 49, seri A no 24, *Jersild v.Danimarka*, 23 Eylül 1994, par. 37, seri A no 298, yukarıda belirtilen *Yazar ve diğerleri*, par. 46). 10. maddede öngörüldüğü şekilde, ifade özgürlüğü dar anlamda yorumlanması kaydıyla bazı kısıtlamalar içerir ve bu özgürlüğü kısıtlama ihtiyacı ikna edici şekilde düzenlenmelidir (*Lindon, Otchakovsky-Laurens ve July -Fransa*. [BD], no 21279/02 ve 36448/02, par. 45, AİHM 2007-XI).

68. AİHM ayrıca 10. maddenin 2. paragrafı anlamında “gerekli” sıfatının “önemli sosyal ihtiyacı” içerdiğini hatırlatmaktadır. Sözleşmeciler devletler böylesi bir gerekliliğin varlığını değerlendirmek için belli bir takdir payına sahiptirler. Ancak, bu takdir payının yanı sıra söz konusu yasa ve bağımsız mahkemeler tarafından verilse dahi o yasayı uygulama kararları üzerindeki Avrupa denetimi artmıştır. Dolayısıyla AİHM, bu “kısıtlamanın” 10. madde tarafından güvence altına alınmış ifade özgürlüğüne uygun olup olmadığı konusunda son mercii olarak karar verme yetkisine sahiptir (*Karataş v.Türkiye* [BD], no 23168/94, par. 48, AİHM 1999-IV).

69. AİHM, Sözleşme’nin 10. maddesinin 2.paragrafında, ifade özgürlüğünün en büyük bir öneme sahip olduğu siyasi söylem ve tartışmalarda (*Brasilier v.Fransa*, no 71343/01, par. 41, 11 Nisan 2006) veya kamu yararı konularında (diğerlerinin yanı sıra b k z. *Sürek v.Türkiye (no 1)* [BD], no 26682/95, par. 61, AİHM 1999-IV, yukarıda

ARRÊT EĞİTİM VE BİLİM EMEKÇİLERİ SENDİKASI V. TÜRKİYE
belirtilen *Lindon, Otchakovsky v.Laurens ve July*, par. 46, *Wingrove v.Birleşik Krallık*,
25 Kasım 1996, par. 58, *Derleme* 1996-V, ve *Faruk Temel v.Türkiye*, no 16853/05, par.
55, 1 Şubat 2011) kısıtlamaya çok sınırlı bir imkân bıraktığı görüşünü yinelemektedir.

70. Kısacası, AİHM’ye göre, hukukun üstünlüğüne dayalı demokratik bir toplumda, kurulu düzene karşı çıkan ve gerçekleştirilmesinin barışçı yollardan savunulduğu siyasi fikirler dernek kurma özgürlüğü aracılığıyla uygun şekilde ifade edilme imkânına sahip olmalıdır (*Stankov ve Birleşik Makedonya Örgütü İlinden v.Bulgaristan*, no 29221/95 ve 29225/95, par. 97, AİHM 2001-IX). Demokratik sistemin çoğulculuk, hoşgörü ve sosyal ahenk gibi gerçek değerleri bunu gerektirir (*Ouranio Toxo ve diğerleri v.Yunanistan*, no 74989/01, par. 42, AİHM 2005-X, yukarıda belirtilen *Tourkiki Enosi Xanthis ve diğerleri*, par. 56).

2. Yukarıda belirtilen ilkelerin somut olayda uygulanması

71. AİHM, başvuranın tüzüğünün 2.maddesinin b) fıkrasının kullanılan ifadeleri dikkatle incelemiştir. Bu bağlamda AİHM, 10. maddenin her türlü kültürel, siyasi ve sosyal fikirlerin ve bilgilerin her dilde kamusal paylaşımına katılımını sağlayacak fikir ve bilgilerin toplanması ve iletişimi özgürlüğünü kapsadığını değerlendirmektedir. AİHM aynı zamanda, değerlendirmesi amacıyla önüne getirilen davanın koşullarını, başta terörle mücadeleyle bağlı zorluklar olmak üzere göz önünde tutmuştur (*İbrahim Aksoy v.Türkiye*, no 28635/95, 30171/96 ve 34535/97, par. 60, 10 Ekim 2000, *Zana v.Türkiye*, 25 Kasım 1997, par. 55, *Raporlar* 1997-VII, *Incal v.Türkiye*, 9 Haziran 1998, par. 58, *Raporlar* 1998-IV, *Savgın v.Türkiye*, no 13304/03, par. 44, 2 Şubat 2010).

72. Başvuranın tüzüğünün 2.maddesinin b) fıkrası “ana dilde” eğitimi savunmaktadır. Türkiye’nin koşullarında ve kelimelerin asıl anlamlarından bu düzenleme ile anadil olan Türkçe lisanında eğitimi savunulduğu anlamı çıkmaktadır. Buna karşılık, Türkiye’nin tarihi ve toplumsal durumu bakımından anadilden kasıt aynı zamanda Türkçe dışında bir anadili olan Türk vatandaşlarının dili de olabilir. Türkiye ile ilgili son raporunda ECRİ Adige, Abaza veya Kürtçe dillerini Türkçe dışında anadil olarak belirtmektedir (Yukarıda belirtilen 31. paragraf).

73. Bu bağlamda, 10. maddenin ifade edilen fikir ve bilgilerin özü dışında bu fikirler ve bilgiler hangi araç yoluyla ve hangi dilde ifade edilirse edilsin, ifade biçimini de güvence altına aldığını hatırlatmak gerekmektedir (yukarıda belirtilen *Savgın*, par. 32).

74. Somut olayda, başvuranın Türkçe yanında anadil olarak sadece Kürtçe dilinde eğitimi geliştirme istemini gösterme amacını güttüğü varsayılsa dahi, AİHM Sözleşme'nin 10. maddesinin genel kamu yararları alanında ifade özgürlüğünü kısıtlamaya fazla yer bırakmadığını hatırlatmaktadır. AİHM önüne getirilen bu davanın koşullarını göz önünde tutmaktadır ve ihtilaf konusu olguların döneminde, bu konuda kamuoyunda yaşanan tartışmalar neticesinde, Türk vatandaşları tarafından kullanılan Türkçe dışındaki anadillerde eğitimi en azından özel sektör tarafından verilmesi koşuluyla mümkün kılan yasa değişikliğine gidildiğini kaydetmektedir.

75. Bu bakımdan, AİHM başvuranın tüzüğünün ihtilafli maddesinin şiddete, silahlı direnişe veya isyana teşvik içermediğini ve AİHM'nin göz önünde tutması gereken önemli bir unsur olarak nefrete de teşvik etmediğini gözlemlemektedir. Bu madde aynı zamanda, belirli kişilere karşı derin ve akıl dışı bir kin oluşturarak şiddeti desteklemeye elverişli de değildir (bkz., *a contrario* (aksi nitelikte bir karar için) yukarıda belirtilen *Sürek*, par. 62). Ulusal yargı organlarının ulusal toprak bütünlüğünün sözde ihlaline dayandırılan tezine gelince (yukarıda belirtilen 24. paragraf) AİHM, Eğitim-Sen'in programının Türk toplumunu oluşturan bireylerin Türkçe dışında anadilde eğitim ilkesini savunduğunu kaydetmektedir. Bununla birlikte AİHM, Hükümetin Eğitim-Sen'in programının samimi olmadığını gösterir somut bir eylemine işaret edemediğinden söz konusu sendikanın samimiyetini şüphe ile karşılayacak bir durum olmadığını gözlemlemektedir (yukarıda belirtilen *Özgürlük ve Demokrasi Partisi (ÖZDEP)*, [BD], par. 42). Böylece, AİHM devletin toprak bütünlüğüne karşı açık ve yakın bir tehlike olmadığı sonucuna varmaktadır.

76. Sonuç olarak AİHM başvuran aleyhine açılan ve tüzüğünden ihtilaf konusu ibareleri çıkarmaya zorlayan kapatma davasının hedeflenen amaçla ölçüsüz olduğunu ve dolayısıyla “demokratik bir toplumda gerekli” olmadığını değerlendirmektedir.

77. Dolayısıyla, Sözleşme'nin 10. maddesi ihlal edilmiştir.

IV. İDDİA EDİLEN DİĞER İHLALLER KONUSUNDA

78. Başvuran, Sözleşme'nin 6. maddesine dayanarak davanın Yargıtay'da aşırı uzun sürdüğünden şikâyet etmektedir. Başvuran, ayrıca Yargıtay'ın bağımsız ve tarafsız olmadığını, kararlarını gerekçelendirmediğini öne sürmekte ve duruşma düzenlemediğinden yakınmaktadır.

79. Davanın süresi konusunda, AİHM ikinci davanın en erken 27 Haziran 2003 tarihinde başladığını ve 27 Ekim 2005 tarihinde sona erdiğini kaydetmektedir. Dolayısıyla, bu dava iki yıl dört ay sürmüştür. AİHM'ye göre, mevcut davanın koşullarında böyle bir süre Sözleşme'nin 6. maddesinin 1. paragrafı anlamında "makul süre" gerekliliğine uygundur. Bu nedenle, şikâyetin bu kısmı açıkça dayanaktan yoksundur ve Sözleşme'nin 35. maddesi 3 ve 4. Paragraflarının (a) fıkraları uyarınca reddedilmelidir.

80. AİHM, duruşma yapılmamasına ilişkin şikâyet konusunda, şayet karar verilecek konu olguların değerlendirilmesini gerektirmiyorsa ve ilk yargı aşamasında aleni duruşma yapılmışsa, yalnızca hukuk noktası açısından değerlendirme bakımından ikinci derece mahkemesi aşamasında aleni duruşma yapılmamasının haklı gösterilebileceğini hatırlatmaktadır (*Aktaş Elektrik Ticaret A. Ş v. Türkiye* (karar), no 44205/02, 30 Ağustos 2011).

Somut olayda, AİHM öncelikle İş Mahkemesi'nin başvuranın tezlerini, savunmasını ve suçlandığı konulara itiraz etmek için kendi yararına gördüğü bütün delilleri sunma imkânına sahip olduğu bir duruşma düzenlediğini kaydetmektedir. AİHM ikinci olarak, Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun, ikinci derece mahkemesi mercii olarak Anayasa'nın 3. ve 42. maddesini Sözleşme'nin 10. ve 11. maddeleri ışığında yorumladığını ve Türkçe dışında bir anadilde eğitimin savunulmasının Sözleşme'nin 10. ve 11. maddelerine dayandırılmayacağı sonucuna vardığını gözlemlemektedir (yukarıda belirtilen 24. paragraf) AİHM buradan Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun ulusal yasa ile temel hak ve özgürlüklere getirilen kısıtlamaların Türkiye'nin uluslararası taahhütlerine uygun olup olmadığını denetlemek görevini üslendiği sonucunu çıkarmaktadır.

Dolayısıyla, şikâyetin bu kısmı açıkça dayanaktan yoksundur Sözleşme'nin 35. maddesinin 3.paragrafının a) fıkrası ve 4. maddesi uyarınca reddedilmektedir.

81. AİHM son olarak, Sözleşme'nin adli mahkemelere tanınan anayasal ve yasal teminatlarla ilgili 6. maddesine dayandırılan diğer şikâyetlerin açıkça dayanaktan

ARRÊT EĞİTİM VE BİLİM EMEKÇİLERİ SENDİKASI V. TÜRKİYE
yoksun olduğuna ve Sözleşme'nin 35. maddesinin 3.paragrafının a) fıkrası uyarınca
reddine hükmetmektedir.

V. SÖZLEŞME'NİN 41. MADDESİNİN UYGULANMASI İLE İLGİLİ OLARAK

82. Sözleşme'nin 41. maddesinin hükmü aşağıdaki gibidir:

« AİHM işbu Sözleşme ve protokollerinin ihlal edildiğine karar verirse ve ilgili Yüksek Sözleşmeci
Taraf'ın iç hukuku bu ihlali ancak kısmen telafi edebiliyorsa, AİHM, gerektiği takdirde, zarar gören
tarafın hakkaniyete uygun bir surette tatminine hükmeder. »

A. Zarar

83. Başvuran, 1.000.000 Avro maddi tazminat ve 960.000.000 Avro manevi tazminat
talep etmektedir.

84. Hükümet, bu tazminat taleplerine itiraz etmektedir.

85. AİHM tespit edilen ihlal ve iddia edilen maddi zarar arasında neden sonuç ilişkisi
görmemektedir ve bu talebi reddetmektedir. AİHM başvurana 7.500 Avro manevi
tazminat ödenmesine hükmetmektedir.

B. Masraf ve harcamalar

86. Başvuran ayrıca yazışma, posta ve tercüme masrafları için 1.000 Türk lirası (TL)
talep etmektedir. Başvuran 191,16 TL ve 599,76 TL olmak üzere toplam 790,92 TL
tutarında (yaklaşık 411 Avro) iki fatura sunmaktadır. Başvuran Türkiye Barolar Birliği
tarifesini göstererek AİHM tarafından verilecek tazminat ve faizlerin yaklaşık %20 sinin
avukatına ödeneceğini kaydetmektedir.

87. Hükümet, bu taleplere itiraz etmektedir.

88. AİHM'nin içtihadına göre, içtihadına göre, başvuran masraf ve giderlerin
doğruluğunu, gerekliliğini ve ödenen miktarların makul olduğunu ispatlamak kaydıyla
bu masrafların iadelerini talep edebilir. AİHM, somut olayda eldeki belgeleri ve
içtihadını göz önünde bulundurarak talep edilen miktarı makul bulmakta ve 411
Avronun başvurana ödenmesine hükmetmektedir.

C. Gecikme faizleri

89. AİHM, gecikme faizi olarak Avrupa Merkez Bankası'nın marjinal kredi kolaylıklarına uyguladığı faiz oranına üç puan eklenerek elde edilecek oranın uygun olduğu sonucuna varmaktadır.

BU GEREKÇELERE DAYANARAK AİHM,

1. 2'ye karşı 5 oyla başvurunun Sözleşme'nin 10. ve 11. maddelerine dayandırılan şikâyetlerinin kabul edilebilir, diğerlerinin ise kabul edilemez olduğuna;
2. Oy birliğiyle Sözleşme'nin 11. maddesinin ihlal edildiğine;
3. Oybirliğiyle Sözleşme'nin 10. maddesinin ihlal edildiğine;
4. Oybirliğiyle,

a) Sözleşme'nin 44 § 2. maddesine uygun olarak; davalı devletin başvurulara kararın kesinleştiği tarihten başlamak üzere üç ay içerisinde, ödeme tarihinde geçerli olan döviz kuru üzerinden Türk lirasına çevrilmek üzere aşağıdaki miktarları ödemekle yükümlü olduğuna:

i. 7.500 Avro (yedi bin beş yüz Avro) manevi tazminat ve kesilmesi muhtemel vergiler;

ii. masraf ve giderler için 411 Avro (dört yüz on bir Avro) ve kesilmesi muhtemel vergiler;

b) Söz konusu sürenin bittiği tarihten başlayarak, ödemenin yapıldığı tarihe kadar, Avrupa Merkez Bankası'nın o dönem için geçerli olan faiz oranının üç puan fazlasına eşit oranda basit faiz uygulanmasına;

karar vermiştir.

ARRÊT EĞİTİM VE BİLİM EMEKÇİLERİ SENDİKASI V. TÜRKİYE
5. AİHM, geri kalan kısım için adil tatmin talebini *reddetmiştir*.

İşbu karar Fransızca dilinde tanzim edilmiş; Sözleşme'nin 77 §§ 2. ve 3. maddesi uyarınca 25 Eylül 2012 tarihinde yazılı olarak tebliğ edilmiştir.

Françoise Elens-Passos
Yardımcı Yazı İşleri Müdürü

Françoise Tulkens
Başkan

İşbu karara Sözleşme'nin 74.maddesinin 2.paragrafına uygun olarak yargıçlar Danutė Jočienė ve Isabelle Berro-Lefèvre'nin aşağıdaki ayrı görüşleri eklenmiştir:

*Adalet Bakanlığı Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü İnsan Hakları Daire Başkanlığı tarafından Türkçeye tercüme edilmiş olup, gayri resmi tercümedir.

YARGIÇLAR JOČIENÈ VE BERRO-LEFÈVRE'İN ORTAK AYRI GÖRÜŞÜ

Biz Sözleşme'nin 10. ve 11. maddelerinin ihlal edildiği yönündeki kararın sonuçları ile tamamen hemfikiriz.

Bununla birlikte, 39. ve 40. paragraflarda yer alan, Mahkememize başvuranın kimliğinin ILO'nun Sendikal Özgürlük Komitesi'ne yapılan başvurunun sahibinin kimliğinden farklı olduğunu ispatlamaya yönelik mütalaaya katılmadığımızı ifade etmek istiyoruz.

Şüphesiz ki, kararın gösterdiği gibi ILO'ya başvuran, Eğitim-Sen Sendikası'nın üye olduğu KESK dir.

Ancak, bu şikâyetin kesinlikle başvuran adına yapıldığı ve AİHM'ye getirilen şikâyetlerle aynı olduğu yadsınamaz. Şöyle ki, Sendikal Özgürlük Komitesi Kasım 2005'te 338 sayılı raporunda bu şikâyetleri şu şekilde özetlemektedir: “KESK, Eğitim-Sen sendikası ve yönetimine karşı dayanaksız şekilde dava açılmasının, 87 sayılı Sözleşme'nin 13. maddesinin ve 1515 sayılı Sözleşme'nin 5.maddesinin paragrafının ihlali anlamına geldiği sonucuna varmıştır. “

Öte yandan, Sendikal Özgürlük Komitesi gerek yukarıda belirtilen 338 sayılı raporunda, gerekse 2006 Haziran'ındaki 342 sayılı raporunda, sonuçları ve tavsiyeleriyle yalnızca Eğitim-Sen'in durumu konusunda görüş bildirmiştir.

“KESK'in çıkarları ile başvuranın çıkarları çakışmamaktaydı” ifadesi bize göre basit bir ifade olup kesinlikle KESK'in ILO'da dile getirdiği iddialarıyla desteklenmemektedir. Hâlbuki bu iddialarda yalnız Eğitim-Sen'in çıkarı göz önüne alınmaktadır.

Dolayısıyla mevcut başvurunun *Miguel Cereceda Martin ve diğerleri v.İspanya* (no 16358/90 12 Ekim 1992 tarihli Komisyon kararı) ve özellikle *Joseph Antoine Peraldi v.Fransa* (karar, no 2096/05, 7 Nisan 2009) hangi konuda farklı olduğunu göremiyoruz.